

Sjeldne fugler i Aust-Agder 2012

LRSK-rapport nr. 17

JAN HELGE KJØSTVEDT & ROLF JØRN FJÆRBU

Rapporten presenterer funn av sjeldne fugler som er behandlet av Aust-Agders lokale rapport- og sjeldenhetskomité (LRSK) i 2012. I alt er det godkjent 105 funn av 31 arter. I tillegg presenteres fire funn som siden sist er godkjent av den nasjonale sjeldenhetskomiteen for fugl (NSKF), samt to eldre LRSK-observasjoner fra 2009 og 2010. Busksanger, rødstrupesanger og svartstrupetrost er nye arter for Aust-Agder, mens ingen nye arter kom til som hekkende i fylket i løpet av 2012.

Samtlige observasjoner fra 2012 som LRSK har mottatt og behandlet, er meldt inn via digitale rapporteringsskjemaer på nettstedet www.artosobservasjoner.no (heretter forkortet AO). Et fåtall godt dokumenterte observasjoner har LRSKs medlemmer selv laget skjemaer på slik at de kunne bli vurdert. Hele rapportgrunnlaget er hentet ut fra AO og bearbeidet i ettertid med tanke på denne rapporten.

LRSK har i 2012 bestått av Rolf Jørn Fjærbu, Leif Gunleifsen, Geir André Homme, Jan Helge Kjøstvedt og Rune Skåland. Komiteen har hatt ett møte siden forrige rapport (Fjærbu mfl. 2011), hos Rolf Jørn Fjærbu i Grimstad 17.10.2013. Alle komitémedlemmene med unntak av Leif Gunleifsen var til stede. Fjærbu og Kjøstvedt har delt sekretæransvaret. I det følgende presenteres alle observasjoner som ble behandlet på dette møtet, samt et fåtall som er kommet til og godkjent direkte i AO i ettertid. Også funn som siden sist er godkjent av den nasjonale sjeldenhetskomiteen for fugl (NSKF) blir presentert.

Der forekomsten av en art i vårt fylke sammenlignes med den innrapporterte forekomsten til arten nasjonalt, bruker vi de siste publiserte oversiktene fra NFKF (Reinsborg 2010) og NSKF (Olsen mfl. 2010), henholdsvis fra rapporteringsårene 2007 og 2008. I denne rapporten har vi som tidligere helt utelatt funn av rapporteringsarter, men vi har fremdeles som mål å utarbeide en samlerapport for alle rapporteringsarter innsendt i årenes løp til LRSK. Rapporten vil bli presentert i et framtidig nummer av *Fugler i Aust-Agder* eller som et eget supplementhefte.

Antall observasjoner rapportert på AO i 2012 vitner om nok et år med høy aktivitet blant fylkets fuglekikkere, og dette gjenspeiler seg også i antall innrapporteringer av sjeldne fugler. For en oversikt over arter som krevde godkjenning i 2012, vises det til den gjeldende fuglelista for Aust-Agder (Kjøstvedt 2011). Fra og med rapporteringsåret 2012 har det blitt noen endringer med tanke på hvilke arter som krever godkjenning. Toppdykker, sivhauk og tyvjo skal fra og med 2012 kun rapporteres. Dette på grunn av observasjonsmengden og siden vi er godt kjent med artenes opptreden i fylket i trekketida, men merk at eventuelle hekkefunn

av disse artene fremdeles skal godkjennes. Ovenfor nevnte, samt at det mangler en del rapporter fra sentrale feltslitere, gjør nok sitt til at antall godkjente funn i 2012 er noe lavere enn i 2011. Komiteen takker alle som bidro med innsendte beskrivelser av observasjoner i 2012.

ENDRINGER I NSKFS LISTE.

Amerikakrikkand, egrettheigre, sitronerle, busksanger og rosenstær er fra og med 2012 ”nedjustert” fra NSKF-art til LRSK-art, og rapporter om funn av disse artene i fylket vil heretter bli vurdert av LRSK Aust-Agder. Eldre funn av disse artene skal fremdeles sendes NSKF. Fra og med rapporteringsåret 2014 gjelder det samme for følgende arter: svartglente, steppehauk, svartehavsmåke, sibirpiplerke og elvesanger. Dette inkluderer også funn med mistanke om kryssninger med vanligere arter og funn der art ikke er bestemt; for eksempel «stenghauk» (steppehauk eller enghauk).

Tegnforklaringer

- G* godkjent med belegg; f. eks. fotografier, video- eller lydopptak, feltskisser og fjær
- G° godkjent uten belegg, men på grunnlag av utførlig beskrivelse
- GH godkjent hekkefunn (atlas C- eller D-kode)
- M hannfugl (masculus)
- F hunnfugl (femina)
- ad. voksen fugl (adultus)
- ind. individ/individer
- K kalenderår (Om alder; en fugl er 1K fram til første årsskifte, deretter 2K, 3K osv. En fugl som angis som for eksempel ”2K+” er i sitt andre kalenderår *eller eldre*)
- pt på trekk (eks. ”ptNØ” – på trekk retning nordøst)

Systematikk og navnsetting følger NOFs komiteer NFKF og NSKF som igjen forholder seg til anbefalt europeisk standard (se Reinsborg 2010, Olsen mfl. 2010). Det betyr at andefugler og hønsefugler kommer først, og deretter lommer og dykkere. Observasjonene av en art listes som vanlig opp kommunevis (kommunene ordnet alfabetisk) og kronologisk innen hver kommune, med LRSK sitt saksnummer bak observatørens navn. Der oppdageren er kjent, står denne først av observatørene. Se under LRSK på nettsiden www.agderfugl.net, <http://artsobservasjoner.no/fugler/> eller Kjølsvæd (2011) for gjeldende liste over fuglearter som er observert i Aust-Agder, med oversikt over de artene som skal beskrives for godkjenning, eller som kun skal rapporteres.

Observasjoner godkjent av LRSK Aust-Agder fra perioden 1. januar 2012–31. desember 2012

Sædgås *Anser fabalis*

- Arendal G* 1 ind. Lindtveit, Nidelva 27.12 (Tor Magne Stalleland) (Sak 1/12).
- Grimstad G* 1 ind. Vessøyjordene 21.–25.10 (Rolf Jørn Fjærbu, Rune Skåland, Arvid Johnsen) (Sak 2/12).

- G* 4 ind. Vessøyjordene 30.11–07.12 (Rolf Jørn Fjærbu, Erik Hult, Per Kristensen, Trond Nilsen) (Sak 3/12).
- G* 15 ind. Temse 02.–07.12 (Tor Magne Stalleland, Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 4/12).
- G* 1 ind. Vessøyjordene 30.12 (Rolf Jørn Fjærbu, Simon Fjærbu) (Sak 5/12).

Sædgås *Anser fabalis rossicus*

- Grimstad G* Inntil 20 ind. i Reddal og Temse i perioden 01.03–04.04 (Rolf Jørn Fjærbu, Jon G. Thorsen, Jan Helge Kjøstvedt, Leif B. Lunde, Terje Sødal, Rune Skåland, Per Kristensen, Arvid Johnsen, Per Buertange, Steinar Pedersen, Morten Pedersen, Trond Nilsen, Tor Magne Stalleland) (Sak 6/12).

Aust-Agders funn nr. 23–28, og i likhet med 2011 nok et usedvanlig bra antall sædgjess til fylket vårt å være. Også i 2012 var høstfunnene dominerende. Unntaket var flokken som ble bestemt til underarten *rossicus* på bakgrunn av nebbform og farge på nebb og hode, samt generell morfologi. Denne flokken var av varierende størrelse i løpet av perioden. Her er kun maksimumstallet oppgitt.

Ringgås *Branta bernicla*

- Arendal G° 1 ind. Tromlingene, Tromøy 06.10 (Erik Hult) (Sak 7/12).
- Lillesand G° 25 + 30 ind. ptSV Ulvøysund 26.05 (Jan Helge Kjøstvedt) (Sak 8/12).
- Risør G° 260 ind. rastende Lekerøya–Stangholmen 26.05 (Arild Omberg) (Sak 9/12).

I alle fall vårobservasjonene dreier seg trolig om underarten *hrota*. Disse er da også gjort i normal trekketid for arten da disse gjessene er på vei nordover fra Danmark mot hekkeområdene på Svalbard.

Snadderand *Anas strepera*

- Grimstad G* 1 M Temse 31.03–28.04 (Rolf Jørn Fjærbu, Leif B. Lunde, Sven Andersen, Rune Skåland, Per Kristensen, Jan Erik Berglihn, Arvid Johnsen, Per Buertange, Steinar Pedersen, Morten Pedersen, Jan Helge Kjøstvedt, Egil Ween, Jonas Langbråten, Terje Gustavsen, Tor Fjesme, Jørn Hjørungnes, Salve Håkedal, Jon G. Thorsen, Rune Zakariassen, Trond Nilsen, Tor Magne Stalleland) (Sak 10/12).

Funn nr. 8 av en art som det gjøres sporadiske funn av i fylket, men forekomsten virker å være økende, trolig på grunn av at observasjonsaktiviteten i fylket øker.

Knekkand *Anas querquedula*

- Grimstad G* Par ved Temse 22.–24.04 (Rolf Jørn Fjærbu, Rune Skåland, Arvid Johnsen, Trond Nilsen) (Sak 11/12).

Funn nr. 16 av en nokså sjelden gjest i våre områder. Temse og Reddalsvannet er nok de beste lokalitetene for arten i fylket. Forrige godkjente observasjon må vi så langt tilbake som til

2006 for å finne, nærmere bestemt et par i Reddalsvannet 10. mai (Kjøstvedt 2007). Det blir spennende å se om den økte observasjonsaktiviteten kan øke antall funn også av denne arten.

Taffeland *Aythya ferina*

Grimstad	G*	3 ind. Temse 19.–27.04 (Jan Helge Kjøstvedt, Rolf Jørn Fjærbu, Terje Gustavsen, Tor Fjesme) (Sak 13/12).
	G*	1 M Reddalsvannet 28.11–01.12 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 14/12).
	G*	2 ind. Temse 01.–03.12 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 15/12).
Risør	G°	1 M Sildodden 14.08 (Fred W. Christoffersen) (Sak 16/12).

Funn nr. 29–32 i fylket, og dermed nok et godt år for arten. Som vanlig er det høstfunn som dominerer.

Lappfiskand *Mergellus albellus*

Grimstad	G*	4 ind. Vessøyneset–Saulekilen 23.–27.02 (Rolf Jørn Fjærbu, Per Kristensen, Arvid Johnsen, Rune Skåland) (Sak 17/12).
	G*	1. hunnfarget ind. Havstad, Landvikvannet 19.–21.10 (Rolf Jørn Fjærbu, Per Kristensen) (Sak 18/12).

Funn nr. 38–39 av en art som nå årvisst rapporteres fra fylket i vinterhalvåret. En tilsynelatende økt forekomst skyldes trolig mest høyere observasjonsaktivitet. Merk at arten har utvidet sitt hekkeområde sørover til Trøndelag de senere år.

Islom *Gavia immer*

Arendal	G*	1 ind. Brekkestranda, Brekka, Tromøy 04.11 (Rune Skåland, Per Buertange, Steinar Pedersen) (Sak 19/12).
	G°	1 1K Hovekilen, Hove 11.11 (Kjetil Johannessen) (Sak 20/12).
Grimstad	G°	1 ind. Kalvehageneset 14.–15.01 (Rolf Jørn Fjærbu, Rune Skåland, Inger Berggren, Per Kristensen, Jon G. Thorsen, Arvid Johnsen) (Sak 21/12).
Risør	G°	1 ad. ptSV Sildodden 24.06 (Fred W. Christoffersen) (Sak 22/12).

Funn nr. 21–24 i Aust-Agder av en nokså sjelden, men likevel regelmessig forekommende og trolig noe underrapportert art hos oss i vinterhalvåret. Økt observasjonsaktivitet har ført til at vi nå vet at islom er en regelmessig overvintret langs Aust-Agders kyststripe.

Gulnebbblom *Gavia adamsii*

Arendal	G*	1 ind. Hoveodden, Hove 13.11 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 23/12).
Grimstad	G*	1 ind. næringssøkende Kalvehageneset 14.–15.01 (Rolf Jørn Fjærbu, Rune Skåland, Inger Berggren, Per Kristensen, Jon G. Thorsen, Arvid Johnsen) (Sak 24/12).

Funn nr. 3–4 av gulnebbblom i fylket. Økt observasjonsaktivitet gir flere funn av denne sjeldenheten, men det er en art som har sin hovedopptreden vinterstid fra Lista og langs kysten vestover og især nordover (Reinsborg 2010). Den vil derfor normalt ikke opptre i høye antall hos oss.

Gråstrupedykker *Podiceps grisegena*

Arendal	G*	1 ad. Spornes, Tromøy 27.09 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 25/12).
Grimstad	G°	1 ind. Kalvehageneset 12.02 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 26/12).
	G*	1 1K Sømskilen 28.07–01.08 (Rolf Jørn Fjærbu, Per Kristian Slagsvold, Rune Skåland, Inger Berggren, Arvid Johnsen, Trond Nilsen) (Sak 27/12).
	G*	1 ind. Sømskilen 19.–20.10 (Per Kristensen) (Sak 28/12).
	G*	1 1K Marivold 08.12 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 29/12).
Risør	G*	1 ind. trekkende Sildodden 06.10 (Fred W. Christoffersen) (Sak 30/12).

Funn nr. 34–39 av en art som det nå årlig gjøres en god del observasjoner av som følge av økt observasjonsaktivitet.

Horndykker *Podiceps auritus*

Arendal	G*	1 ind. Bottstangen, Botne, Tromøy 03.03 (Per Kristensen) (Sak 31/12).
	G*	2 ind. Hovekilen, Hove 11.–19.10 (Rolf Jørn Fjærbu, Rune Skåland mfl.) (Sak 32/12).
	G*	3 ind. Hovekilen, Hove 04.11 (Rolf Jørn Fjærbu, Jonas Langbråten, Erlend Harstad) (Sak 33/12).
	G*	1 ind. Bjellandstrand, Tromøy 06.11 (Per Buertange, Steinar Pedersen) (Sak 34/12).
	G*	1 ind. Hovekilen, Hove 13.–18.11 (Rolf Jørn Fjærbu, Arne Heggland mfl.) (Sak 35/12).
Grimstad	G*	1 ind. Reddalsvannet, Reddal 19.10 (Rolf Jørn Fjærbu, Rune Skåland) (Sak 36/12).
	G°	1 ind. Hasseltangen 01.12 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 37/12).

Med dagens høye aktivitetsnivå i felt, er dette en forekomst omtrent som forventet av denne dykkeren som i likhet med sine slektninger hekker i ferskvann, men hovedsakelig overvintrer i saltvann.

Havlire *Puffinus puffinus*

Risør	G°	1 ind. ptSV Sildodden 24.06 (Fred W. Christoffersen) (Sak 38/12).
-------	----	---

Funn nr. 10 av havlire i Aust-Agder gjort i forventet periode midtsommers. Mulighetene for å kunne få se denne havfuglen er størst på dager med kraftig pålandsvind.

Havsvale *Hydrobates pelagicus*

Arendal	G*	1 ind. ringmerket Ytre Måkeskjær 22.08 (Carsten Lome) (Sak 39/12).
---------	----	--

Sporadiske ringmerkingsforsøk langs kysten i Arendal-området viser at det sommerstid er en viss forekomst av denne lille sjøfuglen i tilgrensende havområder. Havsvala kan legge store avstander bak seg i jakten på næring. Den er konstatert hekkende nord på Vestlandskysten, og arten har en spesiell hekkesyklus der eggleggingen foregår seint og ungene ikke blir flygedyktige før i september-oktober. Funn nr. 5 i Aust-Agder. En kortfattet oppsummering

av de øvrige funnene, som alle er fugler fanget inn for ringmerking, er gjort av Fjærbu mfl. (2010). Arten er også behørig omtalt av Steel (1993).

Egretthegre *Egretta alba*

Lillesand G* 1 ind. Frillestadkilen i Høvåg 04.–05.05 (Anders Selland, Jan Helge Kjøstvedt, Rolf Jørn Fjærbu, Håkon Arne Helleseng, Rune Skåland, Sven Rislåa, Tom Anders Johannessen, Knut Olav Raen, Jan Michaelsen, Arvid Johnsen, Per-Otto Suther, Jannicke Kjøstvedt, Leonora Helleseng, Isak Helleseng) (Sak 40/12).

Funn nr. 4 i Aust-Agder av det som må kunne sies å være en sporadisk gjest. Noe oversett er den nok, men med sin størrelse og farge legges den merke til når den dukker opp. Den 5. mai forflyttet fuglen seg i løpet av formiddagen en liten kilometer nordover til Vålane v/Høvåg skole, og siste observasjonssted (tidlig ettermiddag) var Øreslandskilen en drøy km lenger øst. I 2008 ble det gjort åtte funn av arten i Norge (Olsen mfl. 2010).

Glente *Milvus milvus*

Arendal G* 1 ind. ptNØ Briggveien 13.04 (Rune Skåland) (Sak 41/12).
Grimstad G° 1 ind. overflygende Vessøyjordene 13.04 (Peder Øen) (Sak 42/12).
Lillesand G° 1 ind. overflygende Kjøstvedt i Høvåg og Espeviga ved Justøya 17.03 (Jan Helge Kjøstvedt, Jannicke Kjøstvedt, Lars Fjeldskaar) (Sak 43/12).
G* 1 ind. overflygende Møglestu 13.04 (Arne Myrland) (Sak 44/12).

Funn nr. 6–8 i Aust-Agder inkludert den eldre NSKF-observasjonen (se bakerst i denne rapporten). Muligens er det snakk om den samme fuglen i alle tilfellene fra 2012. Artens sparsomme forekomst i fylket i årene før tilsier i alle fall at observasjonene gjort 13.04 må regnes som samme funn. Olsen mfl. (2010) rapporterer om fem funn i Norge i 2008 og et nokså gjennomsnittlig år, mens rekorden er 12 funn fra 2003. Etter 2008 har imidlertid forekomsten vært økende (www.artsobservasjoner.no), men dette kan skyldes et fåtall aktivt omstreifende individer siden arten er nokså karakteristisk og lett å bestemme i flukt, selv på relativt lang avstand. De nasjonale rapportene er ennå ikke tilgjengelige for disse årene.

Jaktfalk *Falco rusticolus*

Bykle G° 1 1K Lundane 30.08 (Odd Kindberg) (Sak 45/12).
Risør G* 1 2K rastende Sildodden 14.08 (Fred W. Christoffersen) (Sak 46/12).

Observasjonene fra 2012 og tidligere (ofte manglende) innrapporteringer indikerer at arten nok er noe oversett i fylket, og at det er mulig å påtreffe den årlig både på trekklokaliteter og i nærheten av potensielle hekkeområder. Selv om hekking heller ikke er innrapportert i 2012, er det oppløftende at en ungfugl er påtruffet på sensommeren. Det indikerer i alle fall at hekking kan ha funnet sted.

Åkerrikse *Crex crex*

Arendal G° 1 M sang/spill Kvernmyra, Løddesøl 30.05 (Arvid Johnsen, Rune Skåland) (Sak 47/12).
Grimstad G° 1 individ overflygende Temse 03.09 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 48/12).

Noen få strofer en enkelt kveld var skuffende nok alt som ble hørt av åkerriksespill i 2012. Forekomsten på landsplan var imidlertid over gjennomsnittet for perioden åkerriksesprosjektet har vært i gang (1995-2012) (<http://www.birdlife.no/prosjekter/nyheter/?id=1190>). Høstobservasjonen var imidlertid interessant og dreier seg trolig om et trekkende individ.

Dverglo *Charadrius dubius*

- Arendal G* 1 ind. næringssøkende Gjervoll, Tromøy 16.05 (Rune Skåland) (Sak 49/12).
- Grimstad G* 1 1K Vessøyjordene, Fevik 28.07 (Rolf Jørn Fjærbu, Arild Pfaff, Arvid Johnsen) (Sak 50/12).

Et par trekkobservasjoner av en art som vi vet har tilhold på en del nokså faste hekkeplasser i innlandet. Disse blir nokså sporadisk besøkt, og observasjonene fra 2012 gir derfor ikke noe helhetlig bilde av dvergloens forekomst i fylket. Da må man heller se på rapporteringer i en langtidsserie, for eksempel over en 20-års periode.

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus*

- Lillesand G* 1 ind. Øreslandskilen 06.01.2010 (Sven Rislåa) (Sak 149/10).

En ikke helt uvanlig vinterobservasjon av denne arten. Fuglen ble videofilmet der den satt i et bekkedar med rennende vann og gynet med kroppen, muligens for å lage ringer i vannet som kamuflerte den noe?

Svarthalespove *Limosa limosa*

- Arendal G° 2 ind. Tromlingene 04.08 (Rune Skåland, Trond Nilsen) (Sak 51/12).
- G* 1 ind. Tromlingene 05.08 (Rune Skåland, Hege Ødegård) (Sak 52/12).
- Grimstad G* 1 ind. Vessøyjordene, Fevik 28.07 (Rolf Jørn Fjærbu, Arvid Johnsen) (Sak 53/12).
- G° 6 ind. Sømskilen 29.–30.07 (Rolf Jørn Fjærbu, Per Kristian Slagsvold, Arvid Johnsen) (Sak 54/12).
- G* 1 ind. Sømskilen 01.08 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 55/12).
- G* 1 ind. Vessøyjordene, Fevik 02.08 (Rolf Jørn Fjærbu, Rune Skåland, Arvid Johnsen) (Sak 56/12).
- G* 1 ind. Vessøyjordene, Fevik 07.10 (Per Kristensen, Sven Andersen) (Sak 57/12).

Funn nr. 11–17 av denne vanligvis så sparsomt forekommende vaderen. Kommende år vil vise om denne store forekomsten er et enkelttilfelle, eller om den så til de grader har vært oversett på grunn av liten observasjonsaktivitet tidligere år. Med unntak av den siste, sene observasjonen, er alle de øvrige gjort innenfor normal trekketid for arten hos oss.

Svarthalespove *Limosa limosa islandica*

- Grimstad G* 1 ad. Vessøyjordene, Fevik 28.07 (Rolf Jørn Fjærbu, Arvid Johnsen, Trond Nilsen, Inger Berggren) (Sak 58/12).

Det første dokumenterte funnet av denne underarten av svarthalespove i Aust-Agder. Den hekker på Island, men har også en liten hekkebestand knyttet til myrer og lyngheier i Nord-Norge (Sæther 1994). Nominatformen *Limosa limosa limosa* som er utbredt på det europeiske kontinentet, hekker imidlertid i jordbrukslandskap. Den er påvist hekkende flere steder i Sør-Norge siden 1982, men er nå antatt å kun ha en liten bestand i Klepp kommune på Jæren. Det er laget en egen handlingsplan for å prøve å hindre at arten forsvinner som hekkefugl i Norge (<http://www.birdlife.no/naturforvaltning/nyheter/?id=781>). Det må antas at en del av svarthalespovene som til nå er påtruffet i Aust-Agder, tilhører underarten *islandica*. For selv om det er mulig ellers også, så skilles underartene lettest i voksendrakt om sommeren.

Sotsnipe *Tringa erythropus*

Arendal G* 1 ind. Tromlingene 08.08 (Rune Skåland, Trond Nilsen) (Sak 59/12).
Grimstad G* 1 ind. Vessøyjordene, Fevik 04.08 (Anders Braanaas) (Sak 60/12).

To godkjente observasjoner av en art som ganske sikkert er årvisst forekommende i fylket. Et økende antall observasjoner de siste årene tyder på at arten har vært underrapportert. Ungfugler på høsttrekket er dominerende i det tidligere observasjonsmaterialet, og begge disse observasjonene ligger innenfor normal trekketid.

Polarjo *Stercorarius pomarinus*

Arendal G* 2 ad. ptSV Spornes, Tromøy 14.05 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 61/12).
G° 1 3K ptSV Spornes, Tromøy 14.05 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 62/12).
Risør G° 1 ind. ptSV Sildodden 18.08 (Fred W. Christoffersen) (Sak 63/12).

Økt feltaktivitet fører også til flere observasjoner av polarjo på trekk langs kysten vår. Dette var et bra antall til Aust-Agder å være, men arten er nok noe underrapportert. Det vitner 329 rapporterte individer i Norge i 2007 om (Reinsborg 2007), men de fleste trekker langs kysten av Vestlandet og Nord-Norge. 3K-fuglen var et mørkfaset individ.

Fjelljo *Stercorarius longicaudus*

Grimstad G* 1 1K stasjonær Vessøyjordene, Fevik 12.09 (Rolf Jørn Fjærbu, Arvid Johnsen, Torolf Nesbakken, Trond Nilsen) (Sak 64/12).

Et uvanlig funn av en art som i Sør-Norge hekker sparsomt i fjellområder, og da (helst) i år med brukbar tilgang på smågnagere. Størstedelen av den norske bestanden hekker på Finnmarksvidda, men den kan også påtreffes relativt vanlig sør til grenseområdene mellom Hedmark og Sør-Trøndelag og mer sporadisk helt ned til Hardangervidda (Vader 1994). Hos oss er nok sjansen størst for å observere fugler på trekk langs kysten, og slik sett er det spesielt at denne fuglen ble oppdaget i jordbrukslandskap. Det foreligger to sikre hekkefunn av fjelljo i Aust-Agder; nærmere bestemt nord i Bykle i 1982 og i 1989 (Bengtson mfl. 2009). På landsbasis ble det rapportert 50 trekkende fjelljo i 2007 (Reinsborg 2010).

Tyvjo *Stercorarius parasiticus*

Risør G° 1 mørkfaset ind. ptSV Sildodden 30.08.2009 (Fred W. Christoffersen) (Sak 84/09).

Dette er en eldre observasjon som ble uteglemt i 2009. Observasjoner av tyvjo fra og med 2012 skal kun rapporteres og trenger dermed ikke godkjennes av LRSK lenger.

Grønlandsmåke *Larus glaucoides*

Arendal	G*	1 3K Barbu 14.–15.01 (Thorstein Holtskog) (Sak 65/12).
	G°	1 3K Songebukta 15.01 (Thorstein Holtskog) (Sak 66/12).
	G*	1 3K Havstadverven 18.01–25.02 (Egil Ween, Rolf Jørn Fjærbu, Leif B. Lunde, Per Kristensen) (Sak 67/12).
	G°	1 2K Barbu 22.01 (Rune Skåland) (Sak 68/12).
	G*	1 3K Barbu 03.02–20.03 (Rolf Jørn Fjærbu, Per Buertange, Steinar Pedersen, Jan Helge Kjøstvedt) (Sak 69/12).
	G*	1 ind. Kuviga 21.01–29.02 (Rolf Jørn Fjærbu, Per Kristensen) (Sak 70/12).
Grimstad	G*	3 2K Torskeholmen, Grimstad By 02.–22.01 (Rolf Jørn Fjærbu, Rune Skåland, Morten Helberg, Jørn Hjørungnes) (Sak 71/12).
	G*	1 2K Grimstad Havn 03.–04.01 (Rolf Jørn Fjærbu, Svein Bossum, Jon G. Thorsen, Arvid Johnsen) (Sak 72/12).
	G°	1 ind. Grimstad havn 11.01 (Jørn Hjørungnes) (Sak 73/12).
	G°	1 2K Grimstad havn 14.01 (Jon G. Thorsen) (Sak 74/12).
	G°	1 ad. trekkende Kalvehageneset 15.01 (Jon G. Thorsen) (Sak 75/12).
	G°	3 ind. Groosfjorden 15.01 (Jon G. Thorsen) (Sak 76/12).
	G°	1 3K Vikkilen 15.01 (Jon G. Thorsen) (Sak 77/12).
	G*	2 3K Groos 15.01 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 78/12).
	G°	1 3K Grimstad Havn 15.–19.01 (Thomas Bentsen, Klaus Maløya Torland, Jon G. Thorsen, Peder Øen) (Sak 79/12).
	G°	1 2K Grimstad Havn 20.01 (Håkon Arne Helleseng) (Sak 80/12).
	G°	1 3K+ Grimstad havn 20.01 (Håkon Arne Helleseng) (Sak 81/12).
	G°	1 ind. Grimstad havn 22.01 (Knut Olav Raen) (Sak 82/12).
	G°	1 3K Grimstad havn 03.02 (Håkon Arne Helleseng) (Sak 83/12).
	G*	1 3K Groos 18.02 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 84/12).
G*	1 3K Lille Hampholmen 12.05 (Trond Nilsen) (Sak 85/12).	

En sensasjonelt omfangsrik invasjon av en art som vi inntil 2012 kun hadde syv funn av i fylket, og som var karakterisert som en sjelden gjest. Forekomsten vi har hatt de to påfølgende vintrene indikerer at dette var et engangstilfelle, trolig forårsaket av uvanlige vær fenomener inkludert en spesiell vindretning av kraftig og/eller langvarig karakter. Det høye antallet, antatte forflytninger som har funnet sted og mange geografisk nærliggende observasjoner, gjør det umulig å anslå hvor mange grønlandsmåker det dreide seg om totalt.

Polarmåke *Larus hyperboreus*

Arendal	G*	1 2K Bjellandstrand, Tromøy 04.01 (Rune Skåland) (Sak 86/12).
	G*	1 2K Havstadverven 20.01–23.02 (Jan Helge Kjøstvedt, Rolf Jørn Fjærbu, John Martin Mjelde, Carsten Lome, Geir Andre Homme, Rune Skåland, Arvid Johnsen, Torolf Nesbakken) (Sak 87/12).

Funn nr. 8 og 9 i Aust-Agder. Tromøyfuglen kan ha vært en forbigående fugl som rastet for en kortere periode, mens fuglen fra Havstad passer inn i mønsteret som vi kjenner fra før. Unge polarmåker på streif slår seg ned i havneområder i bynære strøk vinterstid for en

periode. Der holder de som regel til sammen med store flokker av andre overvintrende måker, og de kan dermed være vanskelige å oppdage. Derfor kan det heller ikke utelukkes at de to observasjonene dreier seg om samme fugl.

Splitterne *Sterna sandvicensis*

- Arendal G° 4 ind. ptSV Såda, Hove 24.06 (Arvid Johnsen, Rune Skåland) (Sak 88/12).
G° 2 2K+ ptSV Spornes 27.06 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 89/12).
G* 1 ind. ptSV Såda, Hove 04.08 (Rune Skåland, Trond Nilsen) (Sak 90/12).
Risør G* 1 ind. ptSV Sildodden 23.07 (Fred W. Christoffersen) (Sak 91/12).

Økt satsing på sjøfuglkikking har virkelig ført til resultater for denne arten som nok har vært oversett tidligere. Antallet som passerer langs kysten vår sommerstid hvert år må antas å være betydelig. På landsbasis melder Reinsborg (2010) om 108 registrerte splitterner i 2007.

Turteldue *Streptopelia turtur*

- Grimstad G° 1 ind. overflygende Myråsen 14.10 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 92/12).

Funn nr. 12 i Aust-Agder av en sjelden, men trolig noe oversett gjest. Eksempelvis ble det gjort 16 funn av arten i Norge i 2007 (Reinsborg 2010). Forrige godkjente funn i fylket var fra Engene øst for Fevik i Grimstad 17.–18.10 helt tilbake i 2007 (Fjærbu & Kjøstvedt 2009).

Lappugle *Strix nebulosa*

- Arendal G* 1 ad. Bakke, Tromøy 14.–20.01 (Per Kristensen, Thorstein Holtskog, Rune Skåland, Inger Berggren, Tom Anders Johannessen, Arvid Johnsen) (Sak 93/12).
Lillesand G* 1 ad. Holte i Høvåg primo januar (Lene, Lilly, Tore og Wenche Skau) (Sak 94/12).
Tvedestrand G* 1 ind. rastende Eidbo ved Sagesund 15.12.2011–25.02.2012 (Morten Erichsen, Jim Güttrup) (Sak 95/12).

En god hekkesesong i Sverige, samt også på norsk side av grensa i Hedmark med påfølgende utvandring på senhøsten på grunn av dårlig mattilgang i hekkeområdene, førte til at mange lappugler trakk sørover, også mot Agderfylkene. Forekomsten av lappugle i Aust-Agder denne invasjonperioden er oppsummert av Kjøstvedt (2012), og antall funn i fylket er dermed oppe i syv. Tre av de tidligere funnene er fra høsten 2011 og er publisert av Fjærbu mfl. (2012).

Hærfugl *Upupa epops*

- Arendal G* 1 ind. Klodeborg 30.04–01.05 (Arthur Olav Pedersen) (Sak 96/12).
G* 1 ind. Saltrødbukta 25.–27.10 (Tom Anders Johannessen, Rolf Jørn Fjærbu, Geir Eriksen, Tom V. Jansson, Rune Skåland, Inger Berggren, Heidi Lillehammer, Knut Olav Raen, Arvid Johnsen) (Sak 97/12).
G* 1 ind. Markopp, Hove på Tromøy 28.10 (Rune Skåland, Tor Magne Stalleland) (Sak 98/12).

Etter noen relativt magre år ble det endelig registrert flere hærflugler i Aust-Agder igjen, nærmere bestemt funn nr. 25–27 i fylket. De to siste observasjonene dreier seg nok høyst sannsynlig om samme fugl. Forrige funn var fra Risør by 22.–23.11 2011 (Fjærbu mfl. 2012) og før det må vi tilbake til et vinterfunn ved Hasseltangen i Grimstad 01.01.2009 (Fjærbu mfl.2009). Eksempelvis ble det i Norge registrert 16 funn i 2007 (Reinsborg 2007).

Fjellerke *Eremophila alpestris*

Grimstad G° 1 M Vessøyjordene 18.04 (Per Kristensen, Arvid Johnsen) (Sak 99/12).

En observasjon i typisk trekketid av en art som aldri sees i store antall hos oss.

Busksanger *Acrocephalus dumetorum*

Grimstad G* 1 M Reddal 03.–09.06 (Rolf Jørn Fjærbu, Jan Helge Kjøstvedt, Geir Andre Homme, Håkon Arne Helleseng, Sven Andersen, Rune Skåland, Per Kristensen, Knut Olav Raen, Arvid Johnsen, Roar Solheim, Trond Nilsen, Jon G. Thorsen) (Sak 100/12).

Første godkjente funn av busksanger i Aust-Agder! Den syngende hannen ble ikke overraskende oppdaget i et kulturlandskap i Grimstad kommune. Arten, som har sin hovedutbredelse i Eurasia fra Finland og østover (Svensson mfl. 1999), har gradvis også inntatt Norge. I 2007 er 14 funn godkjent, mens det foreløpige tallet i 2008 er åtte funn. Det dreier seg i hovedsak om observasjoner av syngende hanner i juni (Olsen mfl. 2010).

Skjeggmeis *Panurus biarmicus*

Arendal G° 1 ind. Saulekilen 07.01 (Rolf Jørn Fjærbu, Arvid Johnsen) (Sak 101/12).

Funn nr. 13 av en uregelmessig gjest hos oss. Vinteroverlevelsen til den nordiske bestanden (og særlig den svenske) ser ut til å være bestemmende for forekomsten i Norge påfølgende høst. En god hekkesesong i Sverige gir bestanden et skikkelig løft, og deler av bestanden forflytter seg deretter nordover langs kysten og inn i Norge i løpet av høsten. En del fugler kan deretter følge Skagerrakkysten sørvestover.

Svartkråke *Corvus corone*

Grimstad G* 1–2 ind. Temse–Vik–Mosletta 04.01–19.10 (Rolf Jørn Fjærbu, Jan Helge Kjøstvedt, Thorstein Holtskog, Leif B. Lunde, Salve Håkedal, Rune Skåland, Per Kristensen, Jon G. Thorsen, Jan Erik Berglihn, Arvid Johnsen, Trond Nilsen) (Sak 102/12).
G* 1 ind. Myra, Bergemoen 11.10 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 103/12).
G* 1 ind. Vessøyjordene, Fevik 17.10 (Rolf Jørn Fjærbu) (Sak 104/12).
Lillesand G* 1 ind. Møglestu 10.01–21.03 (Jan Helge Kjøstvedt, Arne Myrland) (Sak 105/12).

En relativt normal forekomst av svartkråke i fylket. Det er som vanlig Temse-området i Grimstad som har de fleste observasjonene av det som ser ut til periodevis å være stasjonære fugler, men også Møglestu i Lillesand er en gjenganger.

Observasjoner godkjent av NSKF

Glente *Milvus milvus*

Arendal G* 1 ind. Harveland, Molandsvann 30.04.2008 (Arne Harveland).

En gammel observasjon som ble fotodokumentert, og som vi endelig fikk tak i og sendte inn til behandling hos NSKF. Observasjoner fra og med 2010 skal godkjennes av LRSK.

Svartstrupetrost *Turdus atrogularis*

Arendal G* 1 ind. Høveodden, Tromøy 02.–11.11.2012 (Per Kristensen, Rune Skåland, Rolf Jørn Fjærbu, Jarl M. Abrahamsen, Inger Berggren, Jon G. Thorsen, Tom Anders Johannessen, Arild Omberg, Odd Kindberg, Per Buertange, Steinar Pedersen, Tor Magne Stalleland, Per Kristian Slagsvold, Svein Bossum, Steinar Sannes, Tor E. Høgsås, Arvid Johnsen, Trond Nilsen, Simon Fjærbu, Eline Fjærbu mfl.).

Første funn i fylket av denne østlige, sentralasiatiske arten! Høstfunn i oktober og november er typisk her i Norge, og således passer denne godt inn i mønsteret (Olsen mfl. 2010). Fram til og med 2008 var 26 funn av svartstrupetrost godkjent i Norge, og eksempelvis ble det godkjent ett funn i 2008. Merk at svartstrupetrost og rødstrupetrost inntil nylig ble regnet som to underarter av taigatrost, men nå regnes som to atskilte arter (Olsen mfl. 2010).

Fuglekongesanger *Phylloscopus proregulus*

Lillesand G° 1 ind. Ytre Årsnes, Høvåg 30.10.2012 (Sven Rislaa).

Fylkets og Lillesands andre funn av denne lille sangeren. Den ble en kort stund sett svirrende rundt en foringsplass. Det mest spesielle er at det første funnet ble gjort nesten på dagen 12 år før denne observasjonen, nærmere bestemt 04.11.2000 (Lislevand 2004) og kun en drøy km lenger sør. Ifølge Svensson mfl. (1999) er dette en sjelden høstgjest (vanligvis i oktober) som hekker i det sibirske taigabeltet. I 2008 er det godkjent fem funn i Norge, fire fra Rogaland og ett fra Nordland, i perioden fra 22. september (tidligrekord) til 8. november (Olsen mfl. 2010).

Rødstrupesanger *Sylvia cantillans*

Arendal G* 1 M sang/spill Skottjern, Tromøy 19.–20.05.2012 (Rune Skåland, Jan Helge Kjøstvedt, Geir André Homme, Tore Vang, Tore Gryting Andersen, Hege Ødegård, Tom Anders Johannessen, Knut Olav Raen, Håkon Borgenvik, Odd Marcussen, Arvid Johnsen, Per Buertange, Steinar Pedersen, Morten Pedersen, Dag Hundstad).

Første funn i Aust-Agder av denne flotte sangeren som hadde tilhold i det tette vierkrattet rundt Skottkjenn. Den var likevel relativt lett å finne på grunn av noen karakteristiske lyder og

en rastløs oppførsel med stadige forflytninger. Eksempelvis ble det gjort ett funn i Norge i 2008 og ingen i 2007, og trenden har vært nedadgående siden 1990-tallet (Olsen mfl. 2010). Rødstrupesangerens nærmeste hekkeområder ligger i et belte langs nordkysten av Middelhavet, inkludert store deler av Italia og Spania (Svensson mfl. 1999).

Litteratur

- Bengtson, R., Johnsen, A., Selås, K.O. & Steel, C. 2009. Hekkefuglatlas for Aust-Agder 1995–2004. – *Fugler i Aust-Agder Supplement nr. 1 2009*. Norsk Ornitologisk Forening avdeling Aust-Agder, Arendal. 485 s.
- Fjærbu, R.J. & Kjøstvedt, J.H. 2009. Sjeldne fugler i Aust-Agder. LRSK-rapport nr. 13. *Fugler i Aust-Agder* **38**: 48–60.
- Fjærbu, R.J., Kjøstvedt, J.H. & Skåland, R. 2010. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2009. LRSK-rapport nr. 14. *Fugler i Aust-Agder* **39**: 56–69.
- Fjærbu, R.J., Kjøstvedt, J.H. & Skåland, R. 2012. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2011. LRSK-rapport nr. 16. *Fugler i Aust-Agder* **41**: 64–83.
- Kjøstvedt, J.H. 2007. Sjeldne fugler i Aust-Agder. LRSK-rapport nr. 11. *Fugler i Aust-Agder* **36**: 20–31.
- Kjøstvedt, J.H. 2011. Fugleliste for Aust-Agder 2011. *Fugler i Aust-Agder* **40**: 8–23.
- Kjøstvedt, J.H. 2012. Lappugler i Aust-Agder høsten 2011 og vinteren 2011/2012. *Fugler i Aust-Agder* **41**: 26–27.
- Lislevand, T. 2004. Sjeldne fugler i Aust-Agder. LRSK-rapport nr. 9. *Fugler i Aust-Agder* **33**: 26–38.
- Olsen, T.A., Bunes, V. Egeland, Ø., Gullberg, A. Mjølshes, K.R. & Tveit, B.O. 2010. Sjeldne fugler i Norge i 2008. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Ornis Norvegica* **33**: 4–48.
- Reinsborg, T. 2010. Fugler i Norge 2007. Rapport fra Norsk faunakomité for fugl (NFKF). *Ornis Norvegica* **33**: 68–109.
- Svensson, L., Grant, P.J., Mullarney, K. & Zetterström, D. 1999. *Gyldendals store fugleguide*. Gyldendal Norsk Forlag ASA. 400 s.
- Steel C. 1993. Trollfugler på Tromøy. De første havsvaler *Hydrobates pelagicus* i Aust-Agder. *Larus marinus* **22**: 84–86.
- Sæther, S.A. 1994. Svarthalespove *Limosa limosa*. S. 200–201 i Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.): *Norsk fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.
- Vader, W. 1994: Fjelljo *Stercorarius longicaudus*. S. 226–227 i Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.): *Norsk fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.